



Informasjonspakke til møtet i Europautvalget onsdag 12. februar 2014

Det vises til innkalling til møte i Europautvalget 5. februar 2014. Fra regjeringen møter næringsminister Monica Mæland og EØS- og EU-minister Vidar Helgesen. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonalt sekretariat) har utarbeidet nedenstående bakgrunnsinformasjon knyttet til sakene på dagsordenen, samt til enkelte andre aktuelle saker.

Næringsministeren vil redegjøre for:

- Presentasjon av statsrådens EU/EØS-portefølje
- Forvaltningen av det indre marked
- Europakommisjonens forslag til forordning om eID og elektroniske tillitstjenester
- De pågående notifikasjonsprosessene med ESA om de distriktspolitiske virkemidlene (nye retningslinjer for regionalstøtte)
- Nye direktiver om offentlige anskaffelser
- Kommisjonens forslag til direktiv om privat håndheving av konkurransereglene
- Forhandlingene mellom EU og USA om et transatlantisk handels- og investeringspartnerskap
- Norges deltakelse i EUs satellittnavigasjonsprogrammer EGNOS og Galileo i 2014

EØS- og EU-ministeren vil redegjøre for:

- EUs klima- og energirammeverk fram mot 2030 – status og norsk oppfølging
- Forhandlinger om nye EØS-midler og markedsadgang for fisk etter 1. mai 2014
- Deltakelse i EUs finanstilsyn
- Regjeringens arbeidsprogram for EU/EØS-saker 2014
- Luftfart – regjeringens initiativ overfor EU knyttet til konkurranseforhold i langdistanseluftfart
- Håndhevingsdirektivet
- Betalingstjenestedirektivet
- Toppmøtet mellom EU og Tyrkia og EU og Russland
- Kyststatsforhandlinger om forvaltningen av makrell
- Inntrykk fra nylige samtaler med EU-kommissærer og nordiske kollegaer

Om utvalgte rettsakter i EØS-komiteen:

- Forordning 1068/2013 om bruk av fosfater i saltfisk
- Svoveldirektivet (2012/33)
- Forordning 1025/2012 om europeisk standardisering

Andre aktuelle saker:

- Folkeavstemning i Sveits om migrasjon – en utfordring for EU-samarbeidet?



Næringsministeren vil redegjøre for:

Presentasjon av statsrådens EU/EØS-portefølje

Etter omorganiseringen av departementene ved regjeringsskiftet høsten 2013, har Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) en svært bred EU/EØS-portefølje. Det omfatter både regelverktøymaking, programsamarbeid og politiksamarbeid med EU.

Statsråd Monica Mæland [orienterte om sin EU/EØS-portefølje](#) på et seminar i regi av NHD og NHO i november. Mæland viste til at Nærings- og fiskeridepartementet har ansvar for et bredt felt av EU-saker. Dette omfatter maritim politikk og skipsfart, programsamarbeid med Europa om forskning og innovasjon, og europeisk romfartssamarbeid (se [EGNOS og Gallileo nedenfor](#)). Departementet har også ansvaret for konkurransepolitikken, offentlige anskaffelser (se [nedenfor](#)), statsstøtte, for små og mellomstore bedrifter, for forenkling og det overordnede ansvaret for norsk oppfølging av det indre marked, inkludert varer og tjenester (se [nedenfor](#)). Departementet har også det norske ansvaret for forhandlinger om bilaterale og EFTA frihandelsavtaler.

Departementets involvering i et bredt antall EU- og EØS-saker kan illustreres ved at NFD leder 4 av 22 spesialutvalg og er medlem i ytterligere 11 spesialutvalg. Det har også ansvaret for 4 spesialutsendinger ved Norges delegasjon til EU – to fiskeriråder, en konkurranseråd og en næringsråd.

Forvaltningen av det indre marked

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) har ansvar for overordnede spørsmål knyttet til det indre marked i EØS-avtalen, og fagansvaret for regler om fri bevegelse av varer og tjenester og for skipsfart i det indre marked. EØS-avtalen gir Norge tilgang til EUs indre marked. Omtrent 80 prosent av den totale norske eksporten går til EU, og omtrent 70 prosent av import kommer derfra. Et effektivt indre marked er derfor viktig for norsk næringsliv.

Europakommisjonens generaldirektorat for det indre marked og tjenester [arbeider med å sikre et effektivt indre marked](#) i samsvar med målene om fri bevegelse. Kommisjonen har de siste årene lagt fram to handlingsplaner for å styrke det indre marked – omtalt som [Single Market Act I og II](#). Disse handlingsplanene inneholder konkrete tiltak for å styrke det indre marked, ikke minst i lys av finanskrisen. Fra norsk side er det NFD som har fulgt opp disse planene.

NFD arbeider både med å koordinere oppfølging av nye forslag fra EU på sine ansvarsområder og å sikre korrekt gjennomføring i ettertid. Departementet skriver at hovedmålet er å sikre deltakelse og like konkurransevilkår for norsk næringsliv i EU/EØS. Ansvaret for [varer](#) og



[tjenester](#) omfatter bl.a. ansvaret for tjenesteloven som gjennomfører tjenstedirektivet i norsk rett og for vareloven.

På vareområdet sikres fri vareflyt ofte gjennom prinsippet om gjensidig godkjenning. Dette innebærer at en vare som er lovlig produsert i et land, fritt skal kunne markedsføres i alle de andre landene i det indre marked uten ytterligere testing og kontroll. For en del andre produktgrupper vedtas det harmoniserte regler for helse, miljø og sikkerhet på europeisk nivå.

Direktivene viser så til europeiske standarder for de tekniske kravene til produktene. I Norge er det Standard Norge som har hovedansvaret for standardiseringsarbeidet, men det foregår også standardiseringsarbeid i Norsk Elektroteknisk Komite og Post- og teletilsynet. Standard Norge er en uavhengig medlemsorganisasjon som mottar tilskudd fra NFD for å ivareta en del fellesskapsoppgaver.

I oversikten over aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 14. februar, jf. punkt 2 på dagsorden i Europautvalget, omtales en ny forordning om standardisering. Fordringen innebærer at det europeiske standardiseringssystemet utvides til også å omfatte standarder for tjenester, den skal sikre bedre involvering av små og mellomstore bedrifter og andre samfunnsaktører i standardiseringsarbeidet, redusere tiden det tar å utvikle nye standarder og åpner for en særskilt og raskere metode for utvikling av standarder for IKT. Forordningen vil tas inn i EØS-avtalen med forbehold om Stortingets samtykke etter EØS-avtalenes artikkel 103.

Dersom et produkt er laget i samsvar med en harmonisert standard, anses produktet å oppfylle kravene i direktivet. Direktivene spesifiserer hvordan produsenten skal dokumentere at produktet oppfyller kravene. For mindre risikofylte produkter skjer dette med en egenerklæring. For mer risikofylte produkter kreves kontroll fra en uavhengig tredjepart, et såkalt teknisk kontrollorgan som er godkjent av de respektive fagmyndigheter. NFD har ansvaret for [lov om tekniske kontrollorgan](#). NFD har gitt [Norsk Akkreditering](#) i oppgave å tilby akkreditering av virksomheter, dvs. laboratorier og sertifiseringsorganer, for å sikre at disse tilfredsstiller kvalitetskravene.

Produkter som oppfyller kravene i de harmoniserte standardene, påføres det såkalte CE-merket. Dette merket skal sikre fri sirkulasjon i hele EØS. Sentralt for tilliten til varene i det indre marked er markedskontroll. I Norge er flere tilsynsorgan underlagt ulike departementer som gjennomfører markedskontroll, men NFD koordinerer samarbeidet mellom de ulike tilsynsorganene.

NFD har ansvaret for [EØS-høringsloven](#) som innebærer en plikt om at nye tekniske regler som kan påvirke den frie bevegelse av varer og tjenester skal sendes på høring i EØS-området før de innføres. Om denneplikten ikke overholdes kan de nye reglene være ugyldige.

For bedrifter og personer som opplever problemer i det indre marked er det utviklet en problemløsningsmekanisme, SOLVIT. Denne skal sikre rask hjelp når myndighetene i et land ikke anvender EØS-reglene korrekt. [NFD er norsk kontaktpunkt for SOLVIT](#).



Europakommisjonens forslag til forordning om eID og elektroniske tillitstjenester

Det er forventet at Rådet og Europaparlamentet vil bli enige om [forslaget til en forordning](#) om elektronisk identifikasjon og e-signatur før Europaparlamentsvalget. For eID er det snakk om regler for gjensidig anerkjennelse, mens det for e-signatur og andre elektroniske tillitstjenester («e-segl», elektronisk tidsstempel m.m.) legges opp til en harmonisering av reglene, slik at man vil få et likt format i hele EU. Bakgrunnen for å erstatte dagens direktiv med en forordning er at mangelen på harmoniserte regler hemmer utviklingen i det indre marked og hindrer grensekryssende elektroniske transaksjoner.

I [forhandlingene mellom Rådet og Parlamentet](#) er det størst sprik i spørsmålet om gjensidig anerkjennelse av eID, hvor et sentralt tema er sikkerhetsnivå. Tyskland er opptatt av at et land ikke skal være nødt til å gi tilgang til sin offentlige online-tjeneste via eID-er som ikke har et like høyt sikkerhetsnivå som tilsvarende nasjonale eID.

Et annet spørsmål er om det er nasjonale myndigheter som må stå (økonomisk) ansvarlig dersom forbrukere får problemer knyttet til feil med den innmeldte eID-løsningen. Rådet ønsker at også privat sektor skal involveres, noe Sverige er spesielt opptatt av siden svensk banksektor er ansvarlig for visse tjenester. Det er ikke ventet vesentlig uenighet om den delen av forslaget som gjelder e-signatur og tillitstjenester.

[EØS/EFTA-landene sendte en felles kommentar](#) i mars 2013. Landene støtter ideen om en felles godkjenning og at regelverket utvides til å omfatte ulike tillitstjenester, men uttrykker bekymring for:

- At forordningen vil øke de administrative byrdene for de som fører tilsyn med sertifikatutstedere
- At sertifikatutsteder ikke kan indikere en øvre beløpsgrense for transaksjonen som kan gjennomføres med det godkjente sertifikatet
- Manglende angivelse av hvilke sikkerhetsnivåer som skal legges til grunn for tjenestene

[Regjeringens EØS-notat peker også på at det er viktig å angi sikkerhetsnivå](#): «Dersom det stilles for lave krav til sikkerhet ved utstedelse av eID vil dette [i følge JD kunne få alvorlige konsekvenser for kriminalitetsbildet og samfunnssikkerheten i Norge](#)». Det legges opp til at en nærmere spesifisering av sikkerhetsnivå skal utarbeides som gjennomføringsforordninger av Kommisjonen etter at hovedforordningen er vedtatt. Ifølge EØS-notatet vil Norge som regel ha observatørstatus. [Post- og teletilsynet skriver i sitt høringsbrev at Norge ikke vil få anledning til å delta](#) i mange av prosessene som skal detaljere regelverket. Det «vil kunne være en ulempe for Norge og det norske markedet».

Det forventes at Europaparlamentet skal behandle forslaget i plenumssamlingen 3. april, med endelig vedtak i rådsmøtet 5.-6. juni. Medlemslandene ønsker at det først skal tre i kraft i 2020, men både Kommisjonen og Parlamentet presser på for en tidligere ikrafttredelse.



De pågående notifikasjonsprosessene med ESA om de distriktspolitiske virkemidlene (nye retningslinjer for regionalstøtte)

Nytt EØS-regelverk for regional statsstøtte for perioden 2014-2020 skal på plass. EFTAs overvåkingsorgan [ESA presenterte i oktober retningslinjene](#) som danner grunnlaget for godkjenning av norske støtteordninger, blant annet differensiert arbeidsgiveravgift og distriktrettet investeringsstøtte. [Regjeringen sendte 4. februar en liste til ESA over hvilke kommuner som kan få offentlig støtte til investeringer i bedrifter](#). Listen, kalt virkeområdet, skal notifiseres av ESA.

Regjeringen foreslår at syv kommuner går ut av virkeområdet (Flesberg, Finnøy, Vindafjord, Austevoll, Kristiansund, Aukra og Herøy), mens fire nye kommuner blir lagt til (Øyer, Vestre Toten, Nord-Odal og Sør-Odal).

I pressemeldingen fra Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD) understrekes det at handlingsrommet er utnyttet både når det gjelder støttesatser og befolkningsdekning. Et viktig verktøy i vurderingene har vært [distriktindeksen](#), som sier noe om hvor store distriktutfordringer en kommune har. «Endringene i virkeområdet støtter opp under bildet av todelingen av norsk næringsliv, der den tradisjonelle industrien og primærnæringene, som bl.a. dominerer Innlandet, sliter, mens de kystnære regionene på Sør- og Vestlandet som preget av eksportrettede, ressursbaserte næringer, som olje og gass og sjømat, er i vekst», sier kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner.

Virkeområdet for distriktrettet investeringsstøtte omfatter ikke differensiert arbeidsgiveravgift. Denne ordningen er en egen sak, som blir behandlet av ESA ut fra andre kriterier i retningslinjene for regionalstøtte. Regjeringen legger opp til å sende ESA notifiseringen av denne ordningen innen utgangen av første kvartal 2014.

Pressemeldingen fra KMD omtaler ikke kompensasjonsordninger for kommunene som ikke lenger kvalifiserer for støtte. I Europautvalget 7. mars 2013, da EUs utkast til retningslinjer var lagt fram, [sa utenriksminister Espen Barth Eide at det vil bli opprettet alternative virkemidler](#): «Da Norge fra 2004 måtte legge om den differensierte arbeidsgiveravgiften, ble det opprettet alternative virkemidler for de områdene som ble rammet. Regjeringen vil videreføre dagens kompensasjonsordninger og legger til grunn at utgangspunktet for vurdering av nivået skal være satsene før omleggingen i 2004».

Nye direktiver om offentlige anskaffelser

[To direktiver om offentlige anskaffelser og ett om konsesjonskontrakter](#) vil om kort tid bli formelt vedtatt i EU. Under behandlingen av direktivene i EU var Norge spesielt opptatt av at det må kunne [stilles krav om lønns- og arbeidsvilkår ved offentlige innkjøp](#), og at underleverandører blir ansvarlig for den neste i kjeden. Dette har man [langt på vei fått gjennomslag for](#) i kompromisset mellom Rådet og Parlamentet. Det er imidlertid opp til de enkelte land å utnytte mulighetene i reglene, og fagbevegelsen varsler at de vil følge nøye med på gjennomføringene av direktivet i nasjonale lover.



Norge bruker 15 prosent av BNP - 400 milliarder kroner - i året på offentlige anskaffelser. Næringsminister [Monica Mæland sa på DIFIs anskaffelseskonferanse](#) i november at det nye EU-regelverket vil bety en forenkling ved at det blir reduserte krav til dokumentasjon og til bedrifters økonomiske evne, samt nye krav til elektroniske løsninger.

Det nye regelverket inneholder også andre vesentlige endringer:

- Skillet mellom prioriterte og uprioriterte tjenester oppheves. Det betyr blant annet at helsetjenester, utdanningstjenester, samt kulturelle og religiøse tjenester omfattes av regelverket, men med forenklete prosedyrer og en terskelverdi på ca. 6 millioner kroner. [EØS/EFTA-kommentaren](#) gikk inn for at skillet burde opprettholdes.
- Konsesjonskontrakter blir en del av anskaffelsesregelverket. Dette er kontrakter om tjenester eller bygge- og anleggsarbeid hvor den økonomiske risikoen for at kontrakten skal være inntektsbærende er overført til leverandøren. Det kan for eksempel dreie seg om drift av en parkeringsplass eller brukervalgsordningene som kommunene har innført innenfor pleie- og omsorg. EØS/EFTA-kommentaren pekte på at anskaffelser av helse- og sosialtjenester skaper utfordringer, og at det burde innføres et særlig unntak for kjøp av tjenester til enkeltbrukere. I tillegg til at det burde tas inn en bestemmelse som uttrykkelig tillater at kontrakter kan reserveres ideelle organisasjoner.
- Samarbeid mellom offentlige myndigheter unntas fra anskaffelsesregelverket. Dette er i hovedsak en klargjøring av rettspraksis og omfatter også arbeid utført av et offentlig organ i egen regi.
- Det skal bli enklere for små og mellomstore bedrifter å konkurrere om kontrakter. Oppdragsgivere må blant annet begrunne hvorfor kontrakten ikke er delt opp, og det blir ikke lov å kreve at leverandøren har en omsetning som er høyere enn det dobbelte av kontraktens verdi.
- «Innovasjonspartnerskap» innføres som en ny anskaffelsesprosedyre. Det åpner for mer langsiktige kontrakter med tanke på å utvikle et produkt eller en tjeneste.
- Terskelverdiene blir ikke endret, og vil fortsatt være 1,6 millioner kroner for varer og tjenester og 40 millioner for bygge- og anleggskontrakter. Norge har en særnorsk regel med 500 000 kroner for begge typer anskaffelser.

Det er ventet at EU innen kort tid vedtar det nye regelverket. EU-landene vil ha to år på gjennomføringen. Ifølge [regjeringens EØS-notat](#) må forskriftene om offentlige anskaffelser endres. Det er ikke vurdert om det er behov for en lovendring. Det er heller ikke tatt endelig stilling til om muligheten til å reservere kontrakter for ideelle organisasjoner kan videreføres.

[Forenklingsutvalget](#), som skal gjennomgå den særnorske delen av lov og forskrift om offentlige anskaffelser, vil komme med sin innstilling til våren. [Departementet har bedt om innspill til gjennomføringen](#) av det nye EU-regelverket. Norge ønsker å sikre en rask gjennomføring av EUs nye regelverk, står det i [arbeidsprogrammet for det norske EFTA/EØS-formannskapet](#) dette halvåret.

Forslag til direktiv om privat håndheving av konkurransereglene

[Europakommisjonens forslag](#) har som mål å styrke muligheten for skadelidte (forbrukere og bedrifter) til å få erstatning for tap, ved at man sikrer en effektiv håndheving av EUs konkur-



ranseregler. Dette skal skje ved å fremme samspillet mellom den offentlige og den private håndhevelsen. Ifølge [EU-delegasjonens rapport](#) reiser forslaget vanskelige, men til dels svært forskjellige spørsmål om regulering av nasjonal sivilprosess og erstatningsrett.

Direktivforslaget reiser også spørsmål om EØS-relevans, siden bestemmelser om sivilprosess til nå ikke har vært ansett som EØS-relevant. I [Stoltenberg-regjeringens arbeidsprogram for EU/EØS-saker 2013](#) stod det at man foreløpig vurderte at «eventuelle endringer i nasjonal sivilprosess ikke vil være EØS-relevant. Derimot vil antageligvis eventuelle tiltak med hensyn til erstatningsretten være EØS-relevant».

Kommisjonen la fram forslaget til direktiv i juni 2013. Det inneholder blant annet bestemmelser om at nasjonale domstoler kan pålegge saksøkte å legge fram beviser når ofre krever erstatning. Avgjørelser av en nasjonal myndighet (hvis den ikke tas til domstolene innen åtte uker), skal legges uprøvd til grunn for erstatningssøksmål ved domstoler i samtlige andre medlemsland. Kommisjonen ønsker med dette å sikre en ensartet anvendelse av EUs konkurranseregler og øke effektiviteten i erstatningssøksmål.

[EØS/EFTA-landene har sendt en felles uttalelse](#) om det materielle innholdet i forslaget, men tar ikke stilling til EØS-relevansen. Landene støtter formålet med direktivet, men peker blant annet på at erstatningsbeløpet ikke må overstige offerets økonomiske tap. I tillegg støtter man ikke forslaget om at nasjonale avgjørelser skal legges uprøvd til grunn i domstolene i andre EU-land. Det stilles spørsmål ved behovet for å fravike prinsippet om solidaransvar når foretak har blitt gitt immunitet («whistleblower»-ordninger).

Ifølge EU-delegasjonens rapport ble innvendingene fra EØS/EFTA-landene i stor grad ivare tatt i Rådets kompromisstekst i desember. Det var imidlertid knappest mulig margin for politisk enighet i Rådet, med Danmark på vektskålen. Tyskland avsto fra å stemme. Det er derfor grunn til å tro at en del problemstillinger vil kunne bli tatt opp igjen under forhandlingene med Europaparlamentet.

[Den danske regjeringens notat til Folketingets Europaudvalg](#) inneholder mer informasjon om forslaget, samt en oppsummering av danske høringsinnspill og andre lands holdninger.

Forhandlingene mellom EU og USA om et transatlantisk handels- og investeringspartnerskap

USAs president Barack Obama understreket i sin [«State of the Union»-tale 28. januar](#) viktigheten av frihandelsforhandlingene med EU (Transatlantic Trade and Investment Partnership/TTIP) og stillehavslandene (Trans Pacific Partnership/TPP) for den amerikanske økonomien: «...And when 98 percent of our exporters are small businesses, new trade partnerships with Europe and the Asia-Pacific will help them create even more jobs. We need to work together on tools like bipartisan trade promotion authority to protect our workers, protect our environment and open new markets to new goods stamped “Made in the USA” ».

En utfordring for TTIP-forhandlinger (og TPP) er nettopp spørsmålet om presidenten vil klare å få på plass et nytt forhandlingsmandat fra Kongressen - «Trade Promotion Authority/TPA»



eller såkalt «fast-track» - som Kongressen så kan vedta eller avvise, men ikke endre. Lykkes ikke dette ville situasjonen vis-à-vis forhandlingspartnerne være uforutsigbar og vanskelig. Majoritetslederen i Senatet, Harry Reid (D), har signalisert at han ikke ønsker å gi et slikt mandat, mens utenriksminister John Kerry og forsvarsminister Chuck Hagel på sikkerhetskonferansen i München sa at de var sikre på at Senatet ville si ja. [Economist Intelligence Unit problematiserer konsekvensene av en mulig forsinkelse i prosessen](#) og hva det eventuelt vil bety om Obama ikke skulle få mandatet på plass. De viser også til kongressvalget til høsten som kan gjøre det enda vanskeligere, siden frihandel sjelden er noen god valgkampsak i USA.

Europakommisjonen presenterte 27. januar [en rådgivende gruppe bestående av representanter fra arbeidslivets parter, næringsliv og forbrukerorganisasjoner](#), som skal se på alle aspekter ved forhandlingene og gi myndighetene nye perspektiver og ferske innspill. Dette er ment å imøtekomme noe av kritikken som har kommet på manglende åpenhet rundt forhandlingene. [Uken før \(21. januar\) bestemte Kommisjonen å utsette forhandlingene om såkalte tvisteløsningsmekanismer mellom investorer og stater \(ISDS\)](#) etter mye kritikk fra interesseorganisasjoner om mangel på åpenhet og innhold i en slik mekanisme.

For å sikre myndighetenes rett til å regulere og investorenes behov for beskyttelse, er det vanlig at handels- og investeringsavtaler omfatter slike mekanismer - [les mer i informasjonspakken fra desember](#). Europakommisjonen sa tidlig i forhandlingene at disse stort sett hadde fungert bra, men at det var behov for å finne [en bedre balanse mellom myndighetenes og investorenes rettigheter](#). Nå ønsker man å åpne opp for mer konsultasjon på området. Det er særlig mange interesseorganisasjoner på miljø- og forbrukersiden som har vært kritiske. De er bekymret for en situasjon hvor nye regler kan bli utfordret av investorer som mener disse vil svekke forutsigbarheten i markedet. De viser til nylig ferdigforhandlede avtaler med Canada og Singapore, hvor slike mekanismer skal være inkludert. Her mener de det har vært liten åpenhet rundt spesifikke klausuler og hvor det derfor ikke er tydelig hva disse vil bety for balansen mellom myndighetenes og investorenes rettigheter. Begge avtalene avventer ratifisering i Europaparlamentet.

Også i Norge har det vært mye diskusjon om bilaterale investeringsavtaler (BITs). Disse er ikke inngått siden 90-tallet, men den nye regjeringen har i Sundvollen-erklæringen sagt at den ønsker å øke bruken av BITs der dette er hensiktsmessig

EU og USA startet TTIP-forhandlingene i juli 2013. Så langt har partene holdt tre forhandlingsrunder (juli, november og desember 2013). Forhandlingene omfatter markedsadgang (som tollreduksjon, tjenester, investeringer og anskaffelser), ikke-tollmessige barrierer (som standarder og tekniske reguleringer), samt globale handelsforhold (som immaterielle rettigheter, miljø og arbeid). Av disse blir standarder og reguleringer sett på som det mest krevende området, men også det viktigste for økt handel. Dette er også det området som kanskje har mest EØS-relevans, siden mange av standardene og reguleringene er omfattet av EØS-avtalen ([se omtale av forvaltningen av det indre marked](#)). Utfordringen blir da hvordan man best skal få innsikt i de deler av forhandlingene som kan få direkte relevans for Norge og de andre EØS/EFTA-landene. Her er inntrykket at man har bedt EU om jevnlig informasjon om utviklingen i forhandlingene.



Viktige møter fremover inkluderer handelskommisær Karel De Gucht's besøk til Washington senere denne måneden, [ny forhandlingsrunde i Brussel 10.-14. mars](#) og [President Obamas besøk til Brussel 26. mars](#). Finansielle tjenester vil være sentralt i disse samtalen. Her står partene langt fra hverandre. [Mens EU ønsker å inkludere disse i forhandlingene](#), mener USA de bør behandles i G20-sammenheng. Reduksjon i tollbarrierer for varer er forventet å bli mindre kontroversielt enn diskusjonene om tekniske reguleringer og standarder. Tollsatsene er allerede lave på de fleste varer. Det er ventet at De Gucht i samtaler med USAs sjefsforhandler senere denne måneden vil signalisere at EU vil være villig til å fjerne gjenværende tollsats på alle varer bortsett fra landbruksvarer.

[Informasjonspakken fra november](#) går inn på hvordan TTIP kan påvirke Norge og EFTA. Regjeringen ønsker å hente inn mer informasjon før den bestemmer seg for hva som er best tilnærming og prosess for Norge. I den forbindelse er en interdepartemental arbeidsgruppe etablert for å hente inn informasjon fra alle relevante instanser.

Norge er også i dialog med sine EFTA-partnere om EU-USA-forhandlingene. De var tema på [EFTAs ministermøte både i juni og november 2013](#). Gjennom EFTA deltar Norge også i en handelsdialog med USA. Første møte i denne ble holdt i Washington 20. november. På et åpent seminar hos NHO 27. november, informerte Nærings- og handelsdepartementet om at amerikanerne hadde understreket at dialogen ville være på handel generelt, *ikke* på TTIP-forhandlingene spesielt. De hadde også vært tydelige på at tredjeland (som EFTA) *ikke* vil kunne tiltre forhandlingene underveis og at det også var høyst usikkert om tredjeland vil kunne tilslutte seg en ferdig avtale. Amerikanerne virket også mindre ambisiøse mht. tidsplanen enn EU og mente det var mer realistisk at avtalen ble ferdigstilt i 2015 enn i 2014. Ifølge en artikkel i [Europolitics](#) ønsker USA å ferdigstille TPP-forhandlingene med Australia, Japan, Singapore, Vietnam og syv andre land først. Kanskje mest interessant for Norge var erkjennelsen at amerikanerne kjente lite eller ingenting til EØS-avtalen. Dialogmøtet betød derfor en viss skolering i hva TTIP-forhandlingene kan bety for partnerland som er fullt integrert i EUs indre marked gjennom EØS-avtalen.

Norges deltakelse i EUs satellittnavigasjonsprogrammer EGNOS og Galileo i 2014

Stortinget vedtok i forbindelse med statsbudsjettet å bevilge midler til videre norsk deltakelse i Galileo og EGNOS i 2014. Slik deltakelse betinger at forordningen tas inn i EØS-avtalen. Samtykkeproposisjon planlegges fremmet i mars 2014, med sikte på innlemmelse i EØS-avtalen før sommeren 2014, [ifølge regjeringens EØS-notat](#). Da statsbudsjettet ble lagt frem var det ennå ikke klart når forordningen ville bli vedtatt i EU, og for å sikre at forordningen skulle kunne tas inn i EØS-avtalen så raskt som mulig, ble det i samråd med EFTA-sekretariatet besluttet å utarbeide et foreløpig utkast til EØS-komitebeslutning. Utkastet (unntatt offentlighet) ble oversendt til EUs utenrikstjeneste 13. januar i år. Rettsakten ble vedtatt i EU 11. desember 2013. Hovedlinjene i Europakommisjonens forslag er videreført i den endelige forordningen.

[EGNOS](#) er allerede erklært operativt og Galileo vil gradvis settes i drift fra 2015. [Galileo](#) er utviklet av den europeiske romorganisasjonen (ESA), hvor Norge har vært med siden 1994.



Ved fullførelse av programmet i 2018 vil Galileo bestå av totalt 32 satellitter som til enhver tid dekker hele jordflaten. Per i dag er fire satellitter i bane, og målet er å ha 18 satellitter i verdensrommet innen utgangen av 2014. Systemet vil styrke mulighetene for effektiv suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse, søk- og redningstjeneste og overvåking av miljø, skipstrafikk og andre aktiviteter i norske havområder. På grunn av Norges langstrakte territorium, har vi særlig stor nytte av satellittnavigasjon og annen rombasert infrastruktur, skriver [Norsk Romsenter](#).

Den nasjonale oppfølgingen av deltakelsen i satellittnavigasjonsprogrammene skjer gjennom det interdepartementale koordineringsutvalget for romvirksomhet ledet av Nærings- og fiskeridepartementet. Norsk Romsenter følger opp norske interesser i programmenes styringsorganer med Nasjonal sikkerhetsmyndighet som ansvarlig for å følge opp sikkerhetsregimet.

COSME

Konkurranseevneprogrammet for foretak og små- og mellomstore bedrifter ([COSME](#)) er et program under Nærings- og fiskeridepartementet. Den forrige regjeringen [varslet i fjor deltakelse](#), men statsråd Vidar Helgesen sa på et åpent møte 19. november at regjeringen nå vurderer hvorvidt det er aktuelt å gå inn i dette programmet. Dette skal henge sammen med at en evaluering av deltakelsen i det nåværende CIP-programmet stiller spørsmål ved nytten bl.a. av risikokapitalelementene i programmet. Samtidig gir deltakelse i programmet også norsk tilgang til rådgivingstjenesten [Enterprise Europe Network](#) der Innovasjon Norge er norsk kontaktpunkt gjennom «[Bedrift i EU](#)».

I [debatten i etterkant av statsråd Helgesens redegjørelse](#) for Stortinget (28. november), sa Helgesen om COSME: «For det første har det vært tatt opp at regjeringen ikke legger opp til deltakelse i COSME-programmet for små og mellomstore bedrifter. Det som der er saken, er at evalueringen av COSMEs forgjenger viste ganske store svakheter. Vi har derfor ønsket å ta en nærmere vurdering. Det ligger i programdynamikken at det er mulighet om vi så ønsker, til å slutte oss til senere».

[COSME-programmet](#) forventes å yte støtte til 39 000 bedrifter, spare og skape jobber, og være behjelpelig med å lansere nye produkter, tjenester og prosesser. Programmet ble vedtatt i EU 5. desember i fjor.

EØS- og EU-ministeren vil redegjøre for:

EUs klima- og energirammeverk fram mot 2030 – status og norsk oppfølging

Flertallet i Europaparlamentet stemte onsdag 5. februar for en resolusjon om at EU skal [ha tre bindende energi- og klimamål](#) fram mot 2030. Utslipptet av drivhusgasser skal reduseres med 40 prosent, andelen energieffektivisering skal økes til 40 prosent, og andelen fornybar energi



skal økes til 30 prosent. Parlamentet mener at byrdene skal fordeles mellom medlemslandene med bindende nasjonale mål slik som dagens klimamål.

Parlamentet legger dermed opp til langt mer ambisiøs energi- og klimamål enn Europakommisjonen. Kommisjonen la fram sitt forslag til [energi- og klimamål 2030](#) den 22. januar i år:

- EU skal redusere utslippet av drivhusgasser med 40 prosent og målet skal være bindende for medlemslandene
- Det skal ikke legges fram nye mål for energieffektivisering før revidering av energieffektiviseringsdirektivet i juni 2014
- Andelen fornybar energi skal økes til 27 prosent for EU totalt, men det skal ikke fastsettes bindende mål for medlemslandene

Medrapportør Anne Delvaux (EPP, Belgia) mener utbygging av en bred energimiks og økt satsing på energieffektivisering er den beste måten å redusere utslippet av drivhusgasser, og utvikle ny teknologi og skape flere arbeidsplasser. Konrad Szymanski (ECR, Polen), som trakk seg som medrapportør, mener målene er urealistiske, og at de vil redusere konkurransevnen til EUs industri. Han mener EU ikke bør vedta slike mål før klimakonferansen i Paris 2015.

Det europeiske råd skal diskutere energi- og klimamålene på møtet 20.-21. mars. Bortsett fra Polen har medlemslandene generelt vært positive til målet om 40 prosent reduksjon i utslippet av drivhusgasser. De fleste medlemslandene har vært negative til bindende nasjonale mål for fornybar energi. Et vedtak må være enstemmig, og det er ventet at fokus blir å få med Polen. Formålet er å oppnå politisk enighet om de overordnede målene før slutten av året så EU har et mandat klart til klimaforhandlingene i Paris i 2015.

[Den norske regjeringen sendte 19. desember 2013 brev til Europakommisjonen](#) hvor den foreslo at EU kun burde ha ett overordnet bindende utslippsmål. Selv om Kommisjonen til slutt foreslo bindende mål også for fornybar ligger den norske posisjonen nærmere Kommisjonens enn Europaparlamentets.

Regjeringen understreket i brevet også viktigheten av å styrke det europeiske kvotehandels-systemet (ETS), hvor Norge er med gjennom EØS-avtalen. Det er derfor viktig at Kommisjonen, som en del av den overordnede 2030-pakken, også presenterte [konkrete tiltak mht. en strukturreform av ETS](#). Målet for Kommisjonen er å redusere overskuddet på nesten 2 mrd. kvoter i dagens system. Mye av overskuddet er bygget opp som et resultat av den økonomiske krisen. Dette har ført til lave kvotepriser og få incentiver for industrien til å satse på ny, grønn teknologi. Det kortsiktige målet for Kommisjonen er å holde tilbake 900 mill. kvoter, for å stimulere til økt etterspørsel. Etter å ha møtt motstand i Europaparlamentet våren 2013, har klimakommisær Connie Hedegaard nå fått støtte for dette forslaget. Mer langsiktig foreslår Kommisjonen å etablere en markedsstabilitetsreserve som skal tre i kraft ved begynnelsen av neste kvotehandelsperiode i 2021. Formålet er at reserven, ved automatisk å justere tilgangen på kvoter, bedre skal kunne adressere overskuddsproblemet og gjøre systemet mer robust i forhold til (økonomiske) kriser. Kommisjonen foreslår at reserven skal operere etter fastsatte regler hvor Kommisjonen og Rådet ikke kan blande seg inn i gjennomføringen. [Lovforslaget](#)



[skal nå gjennom den vanlige prosedyren med behandling i Europaparlamentet og Rådet.](#) Spørsmålet er om det vil komme opp og bli ferdigbehandlet før valget i mai.

Den nye klima- og energipakken for 2030 bygger på innspill som kom på grønnboken våren 2013, og mer generelt, på erfaringene som er gjort under det gjeldende [2020-rammeverket](#). Det er også tatt hensyn til langtidsperspektivene Kommisjonen presenterte i [energikjøreplanen for 2050](#) og [veikartet for lavkarbon økonomi for 2050](#).

Stortingets EFTA/EØS-delegasjon tok allerede i november 2013 initiativ til en [resolusjon på klima og energi 2030](#) som innspill til Kommisjonens grønnbok den gangen. Delegasjonen vil følge opp dette arbeidet med en ny rapport/resolusjon på sitt møte i den felles EØS-parlamentarisk komiteen i mars. Denne vil fokusere på Kommisjonens forslag fra januar.

Er nasjonal støtte til fornybar energi ulovlig?

EU-domstolens generaladvokat ga 28. januar støtte til at Åland vindkraft har krav på å bli en del av det svenske el-sertifikatmarkedet. [Generaladvokat Yves Bot konkluderte med at fornybardirektivets artikkel 3 tredje ledd er ugyldig](#) og viste til at regelen er i strid med fri bevegelse av varer. Spørsmålet er da om det norske el-sertifikatmarkedet også må åpnes opp for utenlandske selskap? [Den norske regjeringen sendte i april 2013 et skriftlig innlegg](#) i saken, hvor de støtter den svenske Energimyndigheten.

Henrik Bjørnebye ved Nordisk institutt for sjørett mener det [kan få massive konsekvenser for fornybarstøtteordningene i EU](#). «Personlig har jeg vanskelig for å se hvordan et nasjonalt støttesystem kan opprettholdes», sier Bjørnebye til nyhetsbrevet Montel. Samtidig er det vanskelig å se for seg et felles støttesystem på EU-nivå som vil fungere. Den svenske Energimyndighetens jurist Camilla Rosenberg mener resultatet kan føre til mindre interesse for å investere i fornybar energi, og det kan bli vanskelig å nå målet i EU om 20 prosent fornybar innen 2020.

Generaladvokatens uttalelse går rett inn i debatten som nå pågår i Europa på bindende eller ikke-bindende mål for fornybar energi og i hvilket omfang den fornybare industrien fremdeles skal/bør motta nasjonale subsidier. Tysklands nye energiminister sa nylig at regjeringen vil skjære ned på støtten til fornybarsektoren for å minske presset på energiprisene. Det er [i tråd med Kommisjonens meddelelse](#) før nyttår som anbefaler at EU-landene bør fase ut offentlig støtte til fornybar energi. Det legges vekt på ett europeisk energimarked og at «back-up»-kapasitet skal utformes i et europeisk perspektiv.

[Les mer om saken i bibliotekets EU/EØS-nytt 5. februar.](#)

Forhandlinger om nye EØS-midler og markedsadgang for fisk etter 1. mai 2014

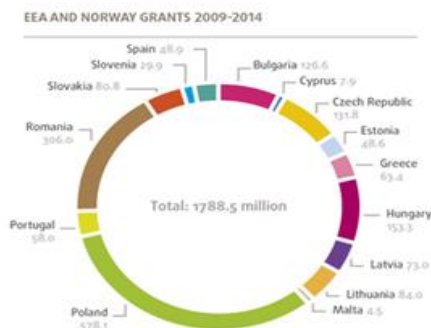
Vi ser fram til konstruktive forhandlinger for å finne ei god løysning uttalte [statssekretær Ingvild Næss Stub i Utenriksdepartementet](#) da tingingane om nye EØS-midlar og marknadstilgang for fisk starta 22. januar i år. Ho sa at bidrağa Noreg nå gir er omfattande og sjenerøse og at Noreg er innstilt på å vidareføre EØS-midla. Samstundes sa ho at det også må tas omsyn



til den relativt positive utviklinga i mottakarlanda og at EUs egne bidrag går ned. [Fiskeriminister Elisabeth Aspaker](#) sa i januar at regjeringa vil krevje ein auke i dei tollfrie kvotene for fisk. Det [vart oppnemnd ein forhandlingsdelegasjon på seks embetsfolk i statsråd 4. oktober](#).

Forhandlingane kan bli krevjande mellom anna fordi den økonomiske krisa har ført til ein nedgang i BNP i mange EU-land, medan Noreg har hatt økonomisk vekst. I det fyrste forhandlingsmøtet kom ikkje EU med konkrete krav til bidraga. Det var også eit såkalla teknisk forhandlingsmøte 4. februar.

Fordelt på ein EØS-finansieringsmekanisme og ein norsk mekanisme skal EØS-midla bidra til sosial og økonomisk utjamning. Ei samla oversikt over dei ulike samarbeidsområda under EØS-midla er tilgjengeleg [her](#), og oversikten nedanfor viser fordelinga mellom dei ulike landa:



Da EØS-avtalen vart inngått omfatta den ei låne- og tilskottsordning der den norske delen var omlag 200 millionar kroner i perioden 1994-1998. Etter dette har ordninga vorte reforhandla og fornya kvart femte år i tillegg til at det var forhandlingar da Romania og Bulgaria vart medlemmar av EU.

Det er også gjennomført forhandlingar i samband med at Kroatia vart medlem i år. Kroatia vil få eksportkvotar som kompensasjon for bortfall i tollfri marknadstilgang for fisk. Dette er ei balansert løysing sa statsråd Helgesen i [Stortinget 21. november](#). Framlegget til avtale vil bli lagt fram for Stortinget til godkjenning.

Forhandlingane om bidraget for 2004-2009 kom samstundes med at EU fekk 10 nye medlemsland. Resultatet vart ein kraftig auke i det norske bidraget. Det skjedde ein ytterlegare auke ved forhandlingane i 2009. Sidan 2007 har også Sveit betalt eit bidrag til dei fattigaste EU-landa. Det sveitiske bidraget er om lag 155 millionar euro årleg, dvs. omlag halvparten av det norske bidraget. Sjå elles [NOU 2012:2 Utenfor og innenfor](#) for ytterlegare informasjon om forhandlingane og utviklinga i det norske bidraget.

Under forhandlingane i 2009 vart det også forhandla om marknadstilgang for fisk. Dette førte til ei vidareføring av inngåtte avtaler om tollfrie kvoter og auke i kvotene for foredla sildeprodukt og reker.

Økonomiprofessor Karen Helene Ulltveit-Moe argumenterte i Dagens Næringsliv 15. november for at Noreg bør stille seg positive til å bidra meir til EUs utvikling. Nei til EU-leiar [He-](#)



[ming Olaussen understreka i eit innlegg 19. november](#) at det norske bidraget er frivillig og tok til orde mot det han omtalte som EUs utpressing av Noreg.

Deltakelse i EUs finanstilsyn

EU har opprettet flere tilsyn for å styrke overvåkingen av trusler mot den finansielle stabiliteten. Dette omfatter både mikrotilsyn (European System of Financial Supervisors) og makrotilsyn (European Systemic Risk Board). I [EU/EØS-redegjørelsen](#) i november 2013 trakk statsråd Vidar Helgesen fram norsk deltagelse i EUs tre tilsyn på finansområdet som «svært viktig». Han viste samtidig til at Norge også ønsker å delta i byrået for energiregulatorer (ACER) og tilsvarende organ på telekom-området (BEREC).

Samtidig sa han at: «For Norge vil det ofte være meget viktig å delta i slike byråer eller tilsyn, men deltagelse kan reise prinsipielle spørsmål når det gjelder Grunnlovens rammer for overføring av kompetanse til internasjonale organer». EØS/EFTA-landene og EU skal ha drøftet ulike løsninger for norsk deltagelse. Et alternativ skal være å gi ESA nye oppgaver, et annet å opprette et nytt finanstilsyn for EØS/EFTA-landene. Foreløpig har det ikke vært mulig å finne en løsning som begge parter er tilfredse med.

I forkant av sine møter med kommisjonspresident Jose Manuel Barroso og presidenten i Det europeiske Råd Herman Van Rompuy 3. desember uttalte statsminister Erna Solberg at [regjeringen mener Norge bør kunne ha parallelle organer knyttet til finanstilsynene](#). Etter møtet med den franske presidenten François Hollande trakk også Solberg fram finanstilsynene som en av sakene som hadde vært drøftet.

En problemstilling i denne sammenhengen er at Grunnlovens § 93 krever at Norge er «tilsluttet eller slutter seg til» den organisasjonen som får overført suverenitet. Spørsmålet er da hvordan Norge skal forholde seg til uavhengige EU-byråer og -tilsyn som har myndighet til å treffe bindende beslutninger ovenfor norske myndigheter, bedrifter og borgere. Norge har til nå deltatt som observatør i byråer og tilsyn, men uten stemmerett. Problemstillingen er aktualisert fordi EU i økende grad oppretter byråer og tilsyn med nye og utvidede oppgaver.

Dette er en problemstilling som bør ligge øverst i statsråd Helgesens saksbunke skrev, påpekte jusprofessor Mads Andenæs og førsteamanuensis Halvard Haukeland Fredriksen i en [kronikk i Dagens Næringsliv](#) 18. november.

Se også [informasjonspakken til debatten om den EU/EØS-redegjørelsen](#) 28. november 2013.

Regjeringens arbeidsprogram for EU/EØS-saker 2014

24. januar ble det holdt [møte i kontaktgruppen for tidlig varsling av EU/EØS-saker](#) som Utenriksdepartementet har etablert i samarbeid med arbeidslivets parter og norske regioner. Gruppen har gitt innspill til regjeringens EØS-arbeidsprogram for 2014 som er ventet ferdigstilt de nærmeste ukene.



På Europautvalgsmøtet 12. desember sa statsråd Helgesen følgende om arbeidsprogrammet: «Det er et program som skal bidra til en systematisk innsats i arbeidet overfor EU. Det gir en orientering om viktige initiativer og enkeltsaker på EUs dagsorden, setter sakene i en bredere kontekst og skisserer regjeringens holdning i spørsmålene. Arbeidet med arbeidsprogrammet for 2014 pågår nå i forvaltningen, og vi ønsker å sette programmet på dagsordenen for møtet i Stortingets Europautvalg i februar, og ser frem til en dialog med Stortinget om de spørsmålene som berøres i programmet.»

På møtet i kontaktgruppen for tidlig varsling ble det lagt en plan for hvilke saker gruppen vil jobbe med det kommende året. Sektorovergripende saker og de sakene hvor medlemmene i gruppen kan oppnå noe ved å jobbe sammen prioriteres. Blant sakene som ble identifisert som viktige var:

- [EUs rammeverk for klima og energi fram mot 2030](#)
- Det [indre energimarkedet](#) og [energieffektivisering](#)
- Hvordan sikre god norsk [deltakelse i EUs programmer 2014 – 2020](#)
- [EUs helseprogram 2014 – 2020](#)
- [Gjennomgang og revisjon av EUs avfallspolitikk](#)
- [Det indre marked for telekommunikasjon](#)
- [EUs fjerde jernbanepakke](#)
- [«Blue Belt» - indre marked for sjøtransport](#)

Videre ble Europakommisjonens arbeid med [forenkling og forbedring av regelverk](#) samt utvikling av innovasjonspartnerskap under det nye innovasjons- og forskningsprogrammet [Horisont 2020](#), trukket fram. Det ble også reist spørsmål om virkningen av de kommende retningslinjer for offentlig støtte for miljø og energi.

Det er også å vente at regjeringen vil basere sitt arbeidsprogram på [Europakommisjonens arbeidsprogram for 2014](#). Kommisjonen presenterer her 26 saker som det blir lagt vekt på å få på plass før valget til nytt Europaparlament i mai, blant dem: innskuddsgarantidirektivet, fjerde jernbanepakke, utstasjoneringdirektivet, tobakksdirektivet, nytt personvernregelverk og telekompakken.

Det store spørsmålet er hva Europaparlamentet vil rekke å behandle før valget i mai. Altinget.dk rapporterte 28. januar at det er et stort trykk på å få gjennom saker, og kompromissviljen skal ha økt i takt med at det nærmer seg slutten. På en rekke områder er imidlertid Parlamentet hemmet av at Rådet ikke har klart å komme fram til en felles holdning. [Bibliotekets EU/EØS-nytt 5. februar](#) gir en oversikt over hvor Altinget.dk mener det er realistisk å få på plass en avtale mellom Rådet og Parlamentet før valget.

1. januar overtok Norge også formannskapet i EFTA/EØS. I [arbeidsprogrammet for første halvår 2014](#) omtales fire hovedtema: effektiv innarbeiding av utestående lovgivning, innlemming av nye EU-program, forhandle om en ny periode for EØS-midlene og inkludering av Kroatia. Den økonomiske og monetære unionen og koordineringene av den økonomiske politikken er blant de horisontale sakene som vil bli fulgt nøye. Forslagene knyttet til en bankunion er viktig, og man vil se på innvirkningen på det indre markedet for finansielle tjenester



og en mulig inkludering av det indre marked i det europeiske semester. Handelsavtalen mellom USA og EU er også på listen over viktige horisontale saker.

[Den rødgrønne regjeringen publiserte i mars 2013 sitt arbeidsprogram for EU/EØS-saker for 2013](#). Utenriksminister Espen Barth Eide informerte Europautvalget både før og etter publisering (i henholdsvis januar og mai d.å.). Den rødgrønne regjeringen var i 2013 spesielt opptatt av å videreutvikle arbeidsprogrammet til et mer strategisk verktøy for å sikre norske målsettinger i europapolitikken. Det var ett av flere prioriterte områder i [stortingsmeldingen om Norges avtaler med EU](#).

[Europautvalget i Folketinget har også bestemt sine prioriteringer på EU-feltet](#) for 2014:

- Revisjon av EUs politikk om økologisk produksjon
- Klima- og energipolitisk rammeverk fram til 2030
- Arbeidskraftens mobilitet
- Ressurseffektivitet og avfall
- En europeisk tilgjengelighetslov
- Oppfølging av grønnboken om langsiktig finansiering av EUs økonomi
- Krisestyring og avvikling av andre finansielle virksomheter enn banker

Fire av disse sakene blir også prioritert av det [nederlandske parlamentet](#).

Utenrikskomiteen i [Riksdagen har på sin side gitt sine vurderinger av Kommisjonens prioriteringer for 2014](#).

Luftfart – regjeringens initiativ overfor EU knyttet til konkurranseforhold i langdistanseluftfart

Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen [sendte 15. januar et brev](#) til EU-kommisjonens visepresident og kommissær for samferdsel, Mr. Siim Kallas, hvor han inviterer EU-kommisjonen til diskusjon om problemstillinger rundt globalisering i luftfarten for å «samarbeide internasjonalt for å sikre rettferdige, ryddige arbeidsforhold og sikker luftfart».

I et [memo](#) vedlagt brevet, ber samferdselsministeren om at det ryddes opp i definisjonen om hva som er en «hjemmebase» for et flyselskap, hvilke skatte- og arbeidsmiljøregler som skal gjelde for ansatte som jobber for et selskap med hovedkontor utenfor hjemlandet, og hvordan man skal forholde seg til ansatte som bor i et område utenfor EU/EØS.

Tema var oppe til debatt i en [interpellasjon i Stortinget 16. januar](#) i år. Samferdselsministeren sa ved den anledning at han var spesielt opptatt av urettferdige konkurransevilkår på grunn av forskjellig regulering i ulike land: «Nettopp derfor er mitt brev til EUs transportkommissær en måte å vise at vi ønsker å få til bedre samarbeid på tvers av landegrensene og få harmonisert regelverket». Samferdselsministeren nevnte videre at regjeringen vil videreføre arbeidet med en rapport den forrige regjering igangsatte om norsk luftfarts stilling i en globalisert tid: «Rapporten vil inneholde mange opplysninger om hvordan luftfartsnæringen faktisk arter seg i dag, og med utgangspunkt i den problemforståelsen og en analyse av det handlingsrommet som Norge har, vil vi se på hvilke muligheter vi kan ha til å sette inn tiltak».



Kjetil Wiedswang skriver i Dagens Næringsliv at dette er [første gang en norsk regjering gjør forsøk på å endre EU-lovgivning](#): «Det er ikke første gang Norge har forsøkt å påvirke EU, men tidligere har det skjedd når unionen har lansert nye direktiver og reguleringer som norske politikere har mislikt [...] Når det gjelder forsøk på å endre en eksisterende EU-lov, har vi ingen erfaring i det hele tatt». Han mener samferdselsministerens initiativ kan finne mulige allierte i Spania og Frankrike.

I en kommentar i samme avis 2. februar, skriver [Stein Evju, professor i arbeidsrett](#) ved Universitetet i Oslo at en av rettsaktene samferdselsministeren ønsker å endre ikke gjelder, og ikke kan bli gjort gjeldende for Norge. Det er EUs forordning om valg av hvilket lands rett som skal anvendes i kontraktsforhold, inkludert arbeidsavtaleforhold ([Roma I forordningen](#)): «En endring av Roma I forordningen vil derfor ikke i seg selv ha noen virkning for norsk rett. Norge har heller ikke egne skrevne regler om rettsvalg i kontraktsforhold».

6. februar ble det kjent at Norwegian har fått tillatelse til å ha langrutefly og flygninger [registrert i EU-landet Irland](#), og at selskapet med det kan omgå krav om et begrenset antall kabinansatte fra Asia. Amerikanske og europeiske fagforeninger som nylig var i Norge [kritiserte Norwegians bruk av asiatisk personell](#) på langdistanseflygninger.

Norwegian [utfordrer nå SAS og andre nettverksselskaper](#) med sine interkontinentale langdistanseflygninger, skriver Ukeavisen Ledelse, og viser til at forskjellene mellom lavprisselskapenes og nettverksselskapenes flytilbud er i ferd med å forsvinne. Førsteamanuensis Espen Andersen ved Handelshøyskolen BI sier til avisen at Norwegians planer om å fly mellom USA og Europa med asiatisk mannskap kan berøre avtaler mellom USA og EU som regulerer lønns- og arbeidsforhold, og tror det kan skape problemer. Han mener likevel at Norwegian vil få til langdistansesatsingen.

Statsråd Helgesen sa i sin [redegjørelse til Stortinget](#) i november at regjeringen skulle ta EØS i bruk for å utforme bedre politiske løsninger for Norge på europeisk nivå: «Det er et uttrykk for dette når samferdselsministeren vil ta initiativ overfor EU-kommisjonen for å avklare hva EU- og EØS/EFTA-landene kan gjøre for å unngå at kostnadskuttene i internasjonal luftfart fører til usunn konkurranse og bruk av uønskede ansettelsesvilkår i det indre markedet».

Håndhevingsdirektivet

Det er for tiden intense forhandlinger mellom Rådet og Europaparlamentet for å bli enige om håndhevingsdirektivet innen 20. februar. Direktivet gjelder tiltak for å hindre sosial dumping. De to punktene som skaper mest uenighet har også Norge vært opptatt av, og resultatet av forhandlingene [kan bety at norsk handlefrihet svekkes](#).

[Håndhevingsdirektivet skal styrke den praktiske anvendelsen av utstasjoneringsdirektivet](#), og sikre rettighetene til arbeidstakere som er utsendt som tjenesteytere i andre EØS-land. Det er artikkel 9 og 12 i direktivforslaget det er mest uenighet om. [Kompromisset mellom medlemslandene](#) er svært skjørt, og [vedtaket i Parlamentets sysselsettings- og sosialkomite \(EMPL\)](#) ble gjort med et knapt flertall.



Artikkel 9: Åpen eller uttømmende liste over kontrolltiltak

For Norge har det vært viktig å ha en åpen liste, slik at reglene om kontrolltiltak kan tilpasses norske behov. Det dreier seg blant annet om id-kort i bygg- og anlegg og registreringsplikt for bemanningsforetak. Kompromisset i Rådet slår fast at landene selv kan selv bestemme kontrolltiltakene, forutsatt at de er legitime og proporsjonale. Imidlertid må tiltakene godkjennes av Europakommisjonen. [Europeisk fagbevegelse er kritisk](#) til kompromisset, og mener at listen i realiteten ikke er åpen. EMPL støttet en «må»-liste over tiltak, i tillegg til en «kan»-liste.

Artikkel 12: Solidaransvar

Kompromisset i Rådet innebærer at det skal være opp til hvert enkelt land om de skal ha en ordning som gjør at hovedarbeidsgiver er ansvarlig for at alle tjenesteytere nedover i kontraktskjeden utbetaler lønn i samsvar med tariffavtalene i vertslandet. Reglene skal bare gjelde bygg- og anleggsbransjen. Dette vil være snevrere enn den norske ordningen. EMPL mener solidaransvar bør være bindende for alle land og dekke alle bransjer.

[Den franske regjeringen vil ikke vente på et eventuelt vedtak i EU](#) og har lagt fram et forslag om solidaransvar som skal gjelde alle bransjer, ikke bare bygg-bransjen. Halvparten av utstasjonerte arbeidere i Frankrike kommer fra andre bransjer, ifølge EurActiv. Mange parlamentsmedlemmer mener håndhevingsdirektivet ikke løser hovedproblemet. Bedrifter som leier inn arbeidskraft vil fortsatt betale sosiale avgifter til det landet som leier ut arbeidskraften. Arbeidskraftkostnadene i Frankrike er 30 prosent høyere enn i Polen. Det franske parlamentet skal stemme over forslaget 18. februar.

Utstasjoneringsdirektivet er sentralt i verftssaken om allmenngjøring av utenbystillegg, reise, kost og losji. EFTAs overvåkingsorgan ESA vurderer for tiden [Høyesteretts dom](#). Ifølge Fri-Fagbevegelse [utelukker ikke ESA en gransking](#), og viser til at det har kommet nye momenter i saken, blant annet en pågående sak i EU-domstolen hvor en tysk domstol har bedt om en uttalelse om forholdet mellom fri bevegelse av tjenester og de utstasjonerte arbeidstakernes lønn. [Mer om saken i bibliotekets EU/EØS-nytt 18. desember](#).

Betalingstjenestedirektivet

«Norske forbrukeres rettigheter kan ligge an til å bli svekket i de tilfellene bankkort blir stjålet eller misbrukt og korteieren selv har vist grov uaktsomhet», [sa finansminister Siv Jensen 24. januar](#). Regjeringen ønsker å videreføre dagens beskyttelse, og [sendte 14. januar brev til Europaparlamentet](#). Siv Jensen mener unntaket Norge ber om, er lite og ikke bør skape noen problemer for direktivet for øvrig. Både finansministeren og finansnæringen tok opp denne saken med europeiske kolleger i Davos i forrige måned.

Da EUs betalingstjenestedirektiv ble innført i 2009, inneholdt det også forslaget om at forbrukeren måtte dekke hele korttapet selv. Det vedtatte direktivet åpnet likevel for nasjonale særregler, blant annet etter press fra daværende finansminister Kristin Halvorsen, [ifølge Dagens Næringsliv](#). Beløpet korteieren ble ansvarlig for ble riktignok hevet fra 8000 til 12 000 kroner, men bankene skulle dekke større tap.



Jean-Paul Besset (De Grønne, Frankrike) har [lagt inn et endringsforslag](#) (se punkt 472) som åpner for at medlemslandene fortsatt kan ha en maksgrænse dersom korteieren ikke har opptrådt uredelig eller med hensikt ikke oppfylt forpliktelsene. I begrunnelsen vises det til at noen medlemsland har benyttet unntaksmuligheten som ligger i dagens betalingstjenestedirektiv, blant dem Østerrike.

Formålet med Europakommisjonens [forslag til nytt betalingstjenestedirektiv](#) er å modernisere regelverket i tråd med utviklingen i markedet, åpne opp for nyskapning på området, samt å fremme sikrere tekniske betalingsløsninger. Målet er å øke forbrukernes valgfrihet og redusere kostnadene ved bruk av betalingstjenester. Det er artikkel 66 i direktivet som regjeringen ønsker å endre.

[Forbrukerombudet mener artikkel 66 innebærer en markant svekkelse av norske forbrukerrettigheter](#). Norge har valgt å benytte seg av muligheten i gjeldende betalingstjenestedirektiv til å begrense forbrukernes objektive ansvar ved misbruk til tilfeller der det er benyttet pin-kode eller lignende personlig sikkerhetsanordning. Det nye direktivs artikkel 66 medfører et objektivi ansvar for forbrukerne også i de tilfeller der et tapt eller stjålet kort er benyttet uten pin-kode eller andre sikkerhetsmekanismer. Dersom forslaget blir gjennomført vil man dermed få en forskyvning av balansen i avtaleforholdet mellom forbruker og kortutsteder - til fordel for kortutstederen, mener Forbrukerombudet.

Finansavtaleloven setter i dag et tak på kr 12.000 for forbrukerens ansvar ved misbruk av kort ved grov uaktsomhet. Heller ikke denne bestemmelsen kan videreføres dersom Kommisjonens forslag gjennomføres.

«Vi har gode rettigheter i Norge i dag. Dersom EU får gjennomslag, vil forbrukerne som får frastjålet kort eller opplever misbruk av kort på annen måte bli stilt dårligere», sa fagdirektør Jo Gjødrem i Forbrukerombudet til [Dagens Næringsliv](#) i januar.

Forslaget til nytt betalingstjenestedirektiv har også [fått kritikk](#) for at direktivet vil medføre svakere rettigheter for forbrukere [ved betaling for varer og tjenester via telefonregningen](#).

Direktivet foreslår å senke forbrukerens ansvar ved uautorisert belastning av konto som ikke skyldes grov uaktsomhet, fra dagens kr 1200 til kr 400. Finans Norge mener i sin [høringsuttalelse](#) at dette vil «redusere kundens insentiv til sikker adferd».

Direktivforslaget må sees i sammenheng med forslag til [forordning om interbankgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner](#).

Det var trilogiforhandlinger mellom Europaparlamentet og Rådet i Strasbourg forrige uke. Parlamentet har foreløpig lagt opp til plenumsbehandling av saken 2. april 2014.

Toppmøtet mellom EU og Tyrkia og EU og Russland

EU er bekymra for den demokratiske utviklinga i Tyrkia, og Tyrkia ynskjer å bli medlem av EU. Slik [oppsummerte EurActiv status](#) etter at den tyrkiske statsministeren_Recep Tayyip



Erdogan vitja Brussel 21. januar. Dette var det fyrste besøket i Brussel på tre år for Erdogan. Han skal ha vorte pressa til å forklare sin reaksjon på korrupsjonssaken i desember der fleire av dei involverte var i familie med tyrkiske regjeringsmedlemmar. Erdogan hevda avsløringa var del av ei svertetekampanje og svara med å fjerne sentrale personar i påtalemakta og politiet. Dette har ført til uro for kor uavhengig domstolane er i Tyrkia. «Vi er uroa for utviklinga i Tyrkia og følgjer den tett», sa kommisjonspresident Barroso etter møtet. Dette kjem i tillegg til langvarig uro for tyrkisk pressefridom m.a. fordi landet har bortimot verdsrekord i fengsling av journalistar. [Kommisjonen kritiserte også Tyrkia 6. februar](#) for ei ny lov som opnar for at tyrkiske styresmakter kan blokkere internettsider som blir vurdert som fornærmande.

Formelt har Tyrkia forhandla om EU-medlemskap sidan 1997. Forhandlingane har gått sakte og haldninga til medlemskap har i periodar vore lunken på baa sider. Etter ei langvarig pause frå 2010, vart eit nytt forhandlingskapittel opna i november 2013. Dermed er 13 av [33 såkalla forhandlingskapittel](#) nå opna. Tyrkia har allereie eit tett samarbeid med EU på mange område, m.a. gjennom ein frihandelsavtale inkludert tollunion og deltaking i EUs forskingsprogram.

EFTA har hatt ei frihandelsavtale med Tyrkia siden 1992. Det blei gjennomført eit norsk statsbesøk til Tyrkia i november 2013, der delegasjonen til kongeparet inkludert representantar for den norske regjeringa og norsk næringsliv deltok.

Russlands president Vladimir Putin møtte kommisjonspresident Barroso og president i det europeiske råd Van Rompuy i Brussel 28. januar. [Toppmøtet](#) skulle i utgangspunktet ha vara i to dagar, men vart kutta til eit møte på to timer pga. situasjonen i Ukraina. På møtet vart utsiktene til ein frihandelsavtale drøfta. Ein slik avtale har vore drøfta tidlegare, men har hatt liten framgang mellom anna fordi Russland i stor grad har fokusert på å utvide tollunionen med Kviterussland og Kasakhstan. Armenia har sagt landet vil slutte seg til denne tollunionen, medan Moldova og Georgia ynskjer å inngå assosieringsavtalar med EU. EU hadde håpa Ukraina skulle signere ein assosieringsavtale under toppmøtet i Vilnius i november. Mellom anna etter press frå Russland, [skjedde det som kjend ikkje](#).

Utviklinga av tilhøvet mellom EU og Russland vil avhenge av korleis Russland agerer i høve til utviklinga av det austlege partnarskapet. Det skal Barroso ha gjort klart for Putin under toppmøtet, [skriv Europolitics 6. februar](#). Stefan Fühle, kommissær for utviding og naboskapspolitikk sa i Europaparlamentet 5. februar at tingingane om ein partnarshipsavtale kan bli kan bli starta opp igjen på toppmøtet mellom EU og Russland i Sotsji i juni. Men, la han til, dette avheng av at det er nok substans på bordet. Han sa også at russisk press på nabolanda er uakseptabelt.

Situasjonen i Ukraina dominerte toppmøtet i Brussel i januar, men stemninga skal ha vore meir forsonande enn mange venta på førehand. I tillegg til handel og situasjonen i Ukraina vart også menneskerettar drøfta. Russisk UD [presenterte ein rapport om menneskerettssituasjonen i EU](#) 15. januar. I rapporten blir det vist til framvekst av framandhat, rasisme og valdeleg nasjonalisme og EU blir skulda for «aggressivt» å fremje LGBT-rettar. Rapporten blir både sett i samanheng med toppmøtet, men også kritikken av Russland i forkant av OL i Sotsji.



Kyststatsforhandlinger om forvaltningen av makrell

«Vi var veldig nær, men det er fortsatt ingen makrellavtale». Det sa den norske forhandlingslederen Ann Kristin Westberg etter at det [heller ikkje 7. februar vart oppnådd semje om ein ny makrellavtale for 2014](#). Det skal være liten avstand mellom partane, og det er venta at partane vil møtast igjen snart. Det skal ikkje vere sett ei ny dato. «Eg er svært skuffa. Alle paratar må vise fleksibilitet om vi skal få på plass ein avtale i ei slik vanskeleg sak». [Det uttalte fiskeriminister Elisabeth Aspaker 31. januar etter at det da vart brot i forhandlingane](#).

Det har lengje vore usemje mellom EU og Noreg på den eine sida og Færøyane og Island på den andre sida om fastsetting og fordeling av kvoten for makrell. Brotet i januar kom både som følgje av at Island ynskte større samla kvoter og ein større del av kvoten. Det skal likevel ha vore liten avstand mellom partane. Etter brotet er det likevel klart at det blir nye forhandlingsrundar skriv Fiskarbladet Fiskaren 5. februar.

Nærings- og fiskeridepartementet skriv i si pressemelding at EU og Noreg skal ha bilaterale forhandlingar i veke 7. Norge og EU inngjekk også i 2013 ein bilateral fiskeriavtale som medførte at makrellkvoten for 2013 vart redusert. Den norske kvoten er 153 597 tonn og EUs kvote er 336 285 tonn. Fiskeriminister Elisabeth Aspaker hadde 26. november i fjor eit møte med EUs fiskerikommissær Maria Damanaki der mellom anna makrellsaken vart drøfta. Norsk marknadstilgang for fisk til EU er elles også del av [forhandlingane om nye EØS-midlar](#).

Som ein følgje av usemja vedtok i EU i fjor ei forordning som gir Kommisjonen høve til å sette i verk tiltak mot tredjeland som tillet eit ikkje-bærekraftig fiske. Kommisjonen sa i samband med vedtaket i Rådet at «it was ready to activate trade measures if necessary when the conditions were fulfilled». Noreg har følgd sanksjonsarbeidet i EU og sagt at det er viktig at eventuelle sanksjonar er i tråd med WTO-regelverket. Island har på si side uttrykt bekymring for instrumentet og meiner det kan vere i strid med EUs internasjonale avtalar. Dei har spesielt vist til EØS-avtalens protokoll 9 som i hovudsak gjeld reglar om handel med fisk og andre produkt frå havet.

Inntrykk fra nylige samtaler med EU-kommissærer og nordiske kollegaer

Både statsråd Helgesen, statsminister Solberg og andre statsråder har siden desember hatt flere møter med EU-kommissærer og statsledere i EU.

[Statsminister Solberg møtte 3. februar President Holland i Paris](#) for samtaler om utviklingen i europeisk økonomi og behovet for vidare reformarbeid for å sikre vekst i Europa og økt konkurransekraft. «Europa er vårt viktigste eksportmarked. Derfor er det viktig for oss at Europa og Frankrike lykkes», sa Solberg etter møtet.

[15. januar møtte Solberg statsminister Cameron i London](#) for samtaler om norsk-britisk energisamarbeid, arbeidet mot ekstreme organisasjoner og radikaliseringsproblemer, og utviklingen i EØS. En viktig sak i EØS for øyeblikket er [diskusjonen om fri bevegelse av personer og presset mange land mener de opplever fra migrasjon](#) på sine velferdssystemer. Storbritannia har vært spesielt tydelige på utfordringene rundt dette og har signalisert ønske om en viss innstramning



av den frie bevegelsen i EØS. Kommisjonen har motsatt seg dette på det sterkeste og mener endringer mht. den frie bevegelsen ville svekke en av kjerneverdiene i det indre marked. [Kommisjonen har istedenfor argumentert for økt samarbeid mellom medlemslandene](#) og bedre gjennomføring av eksisterende regelverk. Også Europaparlamentets president, [Martin Schulz](#), har vært svært kritisk til britenes ønske om å svekke den frie bevegelsen.

17. januar publiserte statsråd Helgesen med sine kollegaer i Finland og Sverige et brev i Financial Times hvor de argumenterte for at den frie bevegelsen i EØS må opprettholdes («[In times of crisis, we must safeguard free movement](#)»). De viser til den positive erfaringen av fri bevegelse i nordisk sammenheng og argumenterer for fri bevegelse som et viktig redskap for å gjøre EØS mer konkurransedyktig globalt. De støtter Kommisjonen på at det er ikke er bevis for betydelig «velferdsturisme» i EØS og at de fleste migranter bidrar positivt (netto bidragsytere) til vertskapslandets økonomi.

Statsråd Helgesen møtte under World Economic Forum (WEF) i Davos Finlands europaminister Alexander Stubb, Sveriges europaminister Birgitta Ohlsson, EUs arbeids- og sosialkommissær László Andor, tollkommissær Algirdas Šemeta og justiskommissær Viviane Reding. Også statsminister Solberg, finansminister Jensen og utenriksminister Brende deltok i Davos.

20. desember 2013 hadde statsråd Helgesen møte med [Riksdagens EU-nemd](#) under sitt besøk i Stockholm 20. desember. Helgesen trakk frem energi, fisk og forskning som tre viktige prioriteringer for Norge i europapolitikken. EU-nemdens medlemmer så gjerne et tettere nordisk parlamentarisk samarbeid om aktuelle EU/EØS-spørsmål og lederen (Widman, Folkepartiet) foreslo å etablere regelmessige eller ad-hoc-konsultasjoner mellom de nordiske EU-komiteene. Widman viste også til COSAC-møtene (europakomiteene i EU) som en allerede viktig arena for tettere samarbeid med danske og finske kollegaer. Her deltar også Stortingets Europautvalg som gjest (se nedenunder).

Andre møter mellom norske statsråder og EU-kollegaer inkluderer:

- 18. januar: Landbruksminister Sylvi Listhaug møtte [EUs landbrukskommissær Dacian Ciolos](#) der bl.a. endringer i det norske tollvernet for ost og kjøtt ble drøftet.
- 11. februar: Klima- og miljøminister Tine Sundtoft møter klimakommissær Connie Hedegaard og miljøkommissær Janez Potocnik i Brussel.
- 11. februar: Olje- og energiminister Tord Lien besøker Brussel. Han er invitert av energikommissær Günther Oettinger til å delta på et møte med andre relevante myndigheter og industri om demonstrasjonsanlegg innenfor karbonfangst- og lagring. Videre vil Lien ha et bilateralt møte med Oettinger der de blant annet vil drøfte energi- og klimarammeverket for 2030 og utviklingen av det indre elektrisitetsmarkedet.
- 18. februar: Næringsministeren besøker Brussel.

Stortingets møter med kollegaer i EU/EØS siden forrige europautvalgsmøte

Som beskrevet i [Informasjonspakken 28. november](#) har også Stortinget økt sitt engasjement mht. EU og EØS-saker, i tillegg til arbeidet som pågår i relevante delegasjoner. Stortingets arbeid har særlig fokus på relasjoner til Europaparlamentet og de nasjonale parlamentene i EU



og har som formål å komme tidligere på banen i relevante EØS-prosesser som på et senere tidspunkt vil kreve Stortingets samtykke.

Siden siste europautvalgsmøte har Stortinget deltatt på COSAC-ledermøtet i Aten (ved Svein Roald Hansen og Sylvi Graham). Dette er et møte for europakomiteene i EU hvor Stortinget ved Europautvalget har deltatt som gjest i plenumsmøtene i flere år. Siden våren 2013 har Stortinget også vært invitert til å delta på ledermøtet i COSAC. Deltakelsen kan derfor til en viss grad sies å ha blitt institusjonalisert selv om Stortinget fremdeles må be om invitasjon fra møte til møte. Det er formannskapet i EU som organiserer møtene. COSAC representerer en viktig møteplass for parlamentarisk nettverksbygging og diskusjon om aktuelle EU/EØS-saker. Neste møte er i Hellas i juni.

13.-24. januar organiserte Stortinget det første studieoppholdet for stortingsrepresentanter i Strasbourg, Luxembourg og Brussel. Formålet med oppholdet er å øke forståelsen for hvordan de ulike institusjonene i EU og EFTA/EØS er organisert, gi innblikk i aktuelle saker og legge til rette for nettverksbygging. Under oppholdet hadde representantene møter med tre EU-kommisærer (Michel Barnier på det indre marked, Connie Hedegaard på klima, og Cecilia Malmström på justis- og innenriksområdet). Møtet med klimakommisær Hedegaard dagen før Kommisjonen la frem sitt forslag til en ny klima- og energipakke for 2030 ga et spesielt godt innblikk i de politiske diskusjonene i EU på dette politikkområdet. Møtet ble fulgt opp av samtaler med medlemmer i Europaparlamentet på 2030-pakken.

Stortinget deltar også i større grad i interparlamentariske møter både i EUs formannskapsland og i Brussel. Så langt i 2014 inkluderer dette blant annet deltakelse i den nye interparlamentariske konferansen på økonomisk styring i EU som ble holdt i Brussel i januar. I mars deltar en representant fra Stortingets justiskomite på et interparlamentarisk møte om EUs arbeidsprogram på justisfeltet for perioden 2014-2020. På et det uformelle ministermøtet i Hellas på samme tema får Norge til sammenligning kun delta på deler av møtet.

Flere av Stortingets fagkomiteer planlegger også besøk til EU/EØS-institusjonene i Brussel; først familie- og kulturkomiteen i februar, så utenriks- og forsvarskomiteen og energi- og miljøkomiteen i mars.

Utvalgte rettsakter:

Faggruppa har valgt å kommentere tre rettsakter fra listen som er oversendt Europautvalget fra Utenriksdepartementet i forkant av møtet.

Merk også at to av beslutningene i dokumentet fra Utenriksdepartementet (32013D2045 og 32013D4180 på side 61 og 62) er gradert konfidensielt (hemmelige beslutninger). Det kan av den grunn ikke gjøres rede for detaljene i regelverket og beslutningene vil kun bli gjort tilgjengelig for de aktørene som har et berettiget behov for informasjon om innholdet. Det er



allikevel fra departementets side gitt et kort sammendrag av innhold og merknader til beslutningene.

Forordning 1068/2013 om bruk av fosfater i saltfisk

Bruk av fosfat for å gjøre saltet torsk hvitere og hindre harskning har vært forbudt i EU og i Norge. Europakommisjonens forordning om å tillate fosfat er et resultat av en misnøye med forbudet fra flere land. Norge støttet Kommisjonens forslag, siden en regulering vil gi like konkurransevilkår. [Ifølge Dag og Tid har eksporten av norsk saltfisk til Italia gått ned](#) de siste årene. Italias import fra andre land er ikke merket av samme nedgang. Det er Norge, Danmark og Island som har gått foran i arbeidet med å tillate fosfat.

Portugal ønsker imidlertid fosfatfri fisk. De importerer mye våtsaltet torsk, og tilsetning av fosfat forlenger tørketiden. [Fiskeriminister Elisabeth Aspaker reiste i desember til Portugal](#) for å undertegne en overenskomst der Norge garanterer for fortsatt fosfatfri torsk til Portugal.

Ifølge [regjeringens EØS-notat](#) vil konsentrasjonen av fosfater bli kraftig redusert når den er vannes ut til spiseferdig produkt, og det vil ikke innebære noen økt helsemessig risiko. Vanninnholdet i den utvannede fisken øker ikke på grunn av at fosfater er brukt. Friede Andersen i Mattilsynet sier til Dag og Tid at det ikke er et spørsmål om mattrygghet men om ærlighet, og viser til at fosfat «sminker» fisken.

Svoveldirektivet (2012/33)

Direktivet om svovelinhold i marint brensel gjennomfører kravene fra FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) om svovelutslipp. Fra 2015 blir det strengere krav til svovelutslipp fra skip i Østersjøen, Nordsjøen og Den engelske kanal (0,1 prosent), kalt SECA-området. Fra 2020 vil den globale grensen bli 0,5 prosent. Det er to særkrav i EU-direktivet, som ikke er en del av IMO-reglene:

- For skip som ligger til kai i et havneområde gjelder en grense på 0,1 prosent.
- For passasjerskip i rutefart innad i, eller til og fra EØS-området, gjelder en grense på 1,5 prosent.

Direktivet åpner for at det kan benyttes utslippsreducerende tiltak, som et alternativ til lavsvovel drivstoff. I den forbindelse kan medlemslandene opprette økonomiske støtteordninger i samsvar med statsstøttereglene.

[Norsk Havneforening sendte i november et brev til samferdselsministeren](#) hvor de foreslår at det settes i gang en utredning for å bedre kunnskapsgrunnlaget. De mener at svoveldirektivet vil bety en økning i kostnadene for sjøtransport på 8-10 prosent. Det kan bety at godset velger landeveien i stedet for sjøveien. Havneforeningen ønsker «avbøtende tiltak». I [Dagens Næringsliv 23. januar støtter Fellesforbundet](#) behovet for støtte, og ønsker ordninger som stimulerer til å gjøre skipsfarten mer miljøvennlig, enten ved ombygging eller bruk av flytende naturgass (LNG). Rederiforbundet ønsker ikke en støtteordning: «Mange rederier har tilpasset seg svoveldirektivet. Det blir feil at de som ikke har gjort det skal få goder ved hjelp av nye tiltak».



[Sveriges riksdag ba i mai regjeringen](#) om at de nye EU-reglene om svovelutslipp må innføres så kostnadseffektivt som mulig, blant annet med å fremme bruk av flytende naturgass (LNG). I høst [avga Trafikanalys en utredning til den svenske regjeringen](#) som viser at transportkostnadene vil øke, men at det er usikkert om direktivet vil påvirke konkurransen mellom land og sjø.

[En arbeidsgruppe i Nordisk råd, ledet av Oskar Grimstad \(FrP\) har vurdert fellesnordiske tiltak](#) for å lette innføringen av svoveldirektivet. Arbeidsgruppen kommer med flere anbefalinger til de nordiske lands regjeringer, blant annet:

- samarbeide om å utvikle felles reguleringer for bruk av LNG
- utarbeide nasjonale planer for opprettelse av LNG terminaler i nordiske havner
- implementere tiltak for å opprettholde og styrke sjøfartens konkurransekraft
- skape økonomiske insitamenter for bruk av renere teknologier i sjøfarten, som bygger på erfaringene med det norske NOx-fondet.

I tillegg anbefaler de at regjeringen i Norge, Sverige og Finland, samordner og prioriterer gjennomføringen av planer om å styrke og utvide jernbanekapasiteten i de nordlige områdene, samt forbindelse til havner i Norden utenfor SECA-området, som for eksempel Narvik og Trondheim. Dette er i tråd med et innspill fra Trøndelag Europakontor som mener [EUs svoveldirektiv kan gi gevinst for Trøndelag](#): «Havner på Møre og i Trøndelag berøres ikke av svoveldirektivet. Dette gjør en midtskandinaviske transportkorridor enda mer attraktiv».

Forordning 1025/2012 om europeisk standardisering

Vedtak av standardiseringsforordningen i EØS-komiteen vil skje med forbehold om Stortingets samtykke fordi den krever lovendring.

Forordningen består av fire hovedelementer:

- Standarder for tjenester blir tatt inn som en del av det europeiske standardiseringssystemet
- Bedre involvering av små og mellomstore bedrifter, arbeidslivets parter og forbruker- og miljøorganisasjoner
- Det skal etableres et system for bruk av IKT-standarder fra globale fora og konsortier i forbindelse med offentlige anskaffelser
- Reduksjon av tiden det tar å utvikle en standard

Ifølge [regjeringens EØS-notat](#) var de norske [høringsinstansene](#) i hovedsak positive til direktivforslaget. Mer om EUs standardiseringsarbeid under punktet [Forvaltningen av det indre marked](#).



Andre aktuelle saker:

Folkeavstemning i Sveits om migrasjon – en utfordring for EU-samarbeidet?

9. februar stemte 50,3 % av Sveits' befolkning ja under en folkeavstemning om hvorvidt landet skal begrense innvandringen fra EU-land. Det var det nasjonal-konservative sveitsisk folkeparti (SVP) som hadde tatt initiativ til folkeavstemningen. SVP er landets største parti (26,6 %) og har markert seg tydelig mot EU og innvandring.

Utfallet er ventet å utfordre et allerede vanskelig forhold til EU. Avtalene med EU fungerer på en slik måte at reserverer man seg mot én del av avtaleverket (f.eks. migrasjon) vil alt normalt stå for fall (den såkalte «guillotine clause»). Dette har aldri skjedd før. Det knytter seg derfor en viss spenning til hvordan EU nå vil forholde seg til giljotin-regelen. EU, gjennom det greske formannskapet, har beklaget utfallet av folkeavstemningen på det sterkeste og understreket den fri bevegelsen av personer som en kjerneverdi i forholdet til Sveits: «The free movement of persons is a core principle of the European project and a fundamental right of all its citizens, Swiss and citizens of the E.U. member states that should be upheld and promoted. The EU will have to examine the implications of the outcome of the vote and is ready to work with the Swiss Government in order to find ways to tackle the issues arising therefrom».

Utover dagen (mandag 10. februar), ettersom resultatet begynte å synke inn i Brussel, uttalte flere topp-politikere seg. Justiskommisær Viviane Reding sa: "The four fundamental freedoms - free movement of people, goods, capital and services - are not separable. The single market is not a Swiss cheese. You cannot have a single market with holes in it." Tysklands finansminister uttalte: "It will cause a lot of trouble for Switzerland."

Resultatet ses som et stort nederlag for regjeringen som hadde satt prestisje i få et «nei». Regjeringen ønsker å bevare og videreutvikle sitt forhold til EU og ser på de bilaterale avtalene med EU som avgjørende for en sterk sveitsisk økonomi. Regjeringen sto allerede midt oppe i tøffe forhandlinger med EU om det institusjonelle rammeverket rundt eksisterende avtaler. En løsning på dette var en forutsetning for forhandlinger av nye sektorspesifikke avtaler. Alt dette er nå satt i fare. Regjeringen i Sveits pålegges med forslaget å reforhandle avtalen med EU om fri bevegelse av personer og innføre kvoter for EU-borgere innen 3 år. Spørsmålet er om EU i det hele tatt vil forhandle med Bern om dette. Det sies ingenting i forslaget om hvor høyt/hvor store kvotene skal være.

Initiativet for folkeavstemningen «mot masseimmigrasjon» var tatt av det ultrakonservative Sveitsisk Folkeparti og ba om en gjeninnføring av migrasjonskvoter mht. EU-borgere. Dette vil begrense den frie bevegelsen som er en kjernefrihet i avtalene mellom EU og Sveits (slik den er det i EØS-avtalen).

Selv om initiativtagerne i utgangspunktet ønsker å ramme immigranter fra EUs fattige medlemsland, vil en innføring av kvoter kanskje få størst konsekvenser for landets nærmeste na-



boer Tyskland, Frankrike og Italia. Sveits har en utlendingsandel på i underkant av 25 %, hvorav de fleste kommer fra disse tre landene. I dag bor rundt 300.000 tyskere i Sveits, av en befolkning på 8 mill. Årlig innvandring til Sveits er 70 000-80 000 personer. I tillegg har Sveits nesten 500 000 dagpendlere fra nabolandene. Mens regjeringen ser på migrasjonen som en viktig bærebjelke i den sveitsiske økonomien, mener SVP at antall utlendinger i Sveits presser et allerede tøft boligmarked og fører til overbelastning på veier og i helsevesenet. De frykter at halvparten av Sveits' befolkning vil være utlendinger innen 2060 om ikke innvandringen nå begrenses.

Det er uklart hva utfallet av folkeavstemningen vil bety for fri flyt av norske borgere (og islandske og liechtensteinere) til Sveits. Fri bevegelse av personer mellom EFTA-landene er regulert i EFTA-konvensjonen (kap. 8, art. 20). Migrasjon fra EFTA-landene var ikke et tema under folkeavstemningen.

Statsråd Helgesen uttalte 10. februar: «Vi vil i morgen snakke med den sveitsiske regjeringen for å få klarlagt hva dette betyr for norske arbeidstagere som vil arbeide i Sveits og håper vi vil få et klart og oppløftende svar så fort som mulig». I sin egen pressemelding understrekte han igjen at prinsippet om fri bevegelse av personer fra norsk side ses på som viktig for vekst og velstand i en åpen økonomi (jf. brev han publiserte i Financial Times sammen med svensk og finsk kollega 17. januar – som beskrevet ovenfor).